गीत मालैंक

[illegible]

ગીત માલિકા

ફેલોશિપ સ્કૂલ.

પ્રકાશકઃ—પંડિત ભીમરાવ શાસ્ત્રી.
C/o ફેલોશીપ સ્કુલ
ગીરગામ બેકરોડ, મુંબઈ ૪.

આવૃત્તિ ૧ લી
પ્રત ૧૦૦૦
સને ૧૯૩૧

મુદ્રક—હરગોવિન્દ એ. પરમાર
મુદ્રણસ્થાન—પ્રવીણસાગર પ્રીં. પ્રેસ,
ગુલાલવાડી, મુંબઈ ૪.

ગીત માલિકા.

ક્રમાંક	પ્રથમ પુષ્પ–પ્રાર્થનાઓ.	પાન ક્રમ.

દ્વિતીય પુષ્પ–સંઘગાન.

તૃતીય પુષ્પ–ગીત સંગીત.

પ્રાર્થનાઓ.

૧

વૈદિક.

ॐ

असतो मा सद्गमय ।
तमसो मा ज्योतिर्गमय ।
मृत्योर्मा ऽमृतं गमय ॥

ॐ सहनाववतु सहनौभुनक्तु सहवीर्यं करवावहै ।
तेजस्विना ऽवधीतमस्तु माविद्विषावहै ।
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

જૈન.

વંદે પાર્શ્વં પ્રવર વિભવં પાર્શ્વ સંસેવ્યપાર્શ્વમ્
કલ્યાણાનાં વિપુલસદનં રાજમાન પ્રભાવમ્ ।
સત્કલ્પદ્રુમ ત્રિભુવન મનઃ કલ્પના તુલ્યદાનાત્
વામાકુક્ષી પ્રવર સરસિ રાજહંસોપમાનમ્ ॥ ૧ ॥

૨

બૌદ્ધ

નમો તસ્સ ભગવતો અર્હતો સમ્મા સંબુદ્ધસ્સ ।
નમો તસ્સ ભગવતો અર્હતો સમ્મા સંબુદ્ધસ્સ ।
નમો તસ્સ ભગવતો અર્હતો સમ્મા સંબુદ્ધસ્સ ।

બુદ્ધમ્ શરણં ગચ્છામિ ।
ધમ્મમ્ શરણં ગચ્છામિ ।
સંઘમ્ શરણં ગચ્છામિ ।

દુતિયામ્પિ બુદ્ધમ્ શરણં ગચ્છામિ ।
દુતિયામ્પિ ધમ્મમ્ શરણં ગચ્છામિ ।
દુતિયામ્પિ સંઘમ્ શરણં ગચ્છામિ ।

તતિયામ્પિ બુદ્ધમ્ શરણં ગચ્છામિ ।
તતિયામ્પિ ધમ્મમ્ શરણં ગચ્છામિ ।
તતિયામ્પિ સંઘમ્ શરણં ગચ્છામિ ।

પાનાતિપાતા વેરમની સિખ્ખાપદમ્ સમાદયામિ ।
અદિન્નાદાના વેરમની સિખ્ખાપદમ્ સમાદયામિ ।
કામેસુ મિચ્છાચારા વેરમની સિખ્ખાપદમ્ સમાદયામિ ।
મુસાવાદા વેરમની સિખ્ખાપદમ્ સમાદયામિ ।
સુરા-મરેય-મજ્જ-પમા-દટ્ઠાના વેરમની સિખ્ખાપદમ્-સમાદયામિ ।

૩

મુસ્લિમ

બિસ્મિલ્લાહ–ઇર રહમાન–ઇર રહીમ
અલ–હમદુલીલ્લાહ ઇરબ્બીલ–આલમીન,
અર– રહેમાન ઇર રહીમ

માલિક ઇયૂમ ઇદ દીન. ઇય્યાકાના બુદુ વ ઇય્યાકાનસ્તઇન ઇહદીનસ સીરાતઅલ ચુસ્તકીમ. સીરાત–અલ્લઝીના અન અમતા અલઇહીમ. ગયરઇલમગદૂબ ઇઅલયઇહીમ વલદ્દા આલ્લીન—આમીન.

૪

CHRISTIAN.

Almighty God, unto whom all hearts be open, all desires known, and from whom no secrets are hid; cleanse the thoughts of our hearts by the inspiration of Thy Holy Spirit, that we may perfectly love Thee and worthily magnify THY HOLY NAME. Through Christ our Lord.

The Grace of our Lord Jesus Christ, and the Love of God, and the Fellowship of the Holy Ghost be with us all, evermore. AMIN !

૬

રાગ કાફી. દીપચંદી તાલ.

વન્દેમાતરમ્

સુજલાં સુફલાં મલયજશીતલાં શસ્યશ્યામલાં માતરમ્–
વન્દેમાતરમ્.
શુભ્રજ્યોત્સ્ના પુલકિત યામિનીં ફુલ્લ કુસુમિત
દ્રુમદલશોભિનીમ્
સુહાસિનીં સુમધુરભાષિણીં સુખદાં વરદાં માતરમ્
વન્દેમાતરમ

ત્રિંશત્કોટિ–કંઠ–કલકલ–નિનાદ–કરાલે–
દ્વિત્રિંશત્કોટિ ભુજૈર્ધૃત–ખર–કરવાલે–
કે બોલે મા તુમિ અબલે ?
બહુબલધારિણીં નમામિ તારિણીં રિપુદલવારિણીં માતરમ
વન્દેમાતરમ.

તુમિ વિદ્યા, તુમિ ધર્મ તુમિહૃદિ, તુમિ મર્મ–
ત્વં હિ પ્રાણાઃ શરીરે
બાહુતે તુમિમા શકિત. હૃદયે તુમિમા ભકિત
તોમારઇ પ્રતિમા ગડી મન્દિરે મન્દિરે......વન્દેમાતરમ્
ત્વં હિ દુર્ગા દશ પ્રહરણધારિણી. કમલા કમલદલ
વિહારિણી.
વાણી વિદ્યાદાયીનિ નમામિ ત્વામ્
નમામિ કમલાં, અમલાં અતુલાં સુજલાં સુફલાં માતરમ્
વન્દેમાતરમ.
શ્યામલાં સરલાં સુસ્મિતાં ભૂષિતાં ધરણીં ભરણીં માતરમ્
વન્દેમાતરમ્—

(બાબુ બંકિમચન્દ્ર ચટ્ટોપાધ્યાય)

૭

રાગ ર[redacted]. ત્રિતાલ.

અયિ ભુવન-મનો-મોહિનિ !
　　અયિ નિર્મલ સૂર્ય-કરોજ્વલ-ધારિનિ !
જનક-જનની-જનનિ........... અયિ ભુવન.

નીલ સિન્ધુ જલ-ધૌત ચરણતલ,
અનિલ વિકંપિત શ્યામલ-અંચલ,
અમ્બર ચુમ્બિત-ભાલ હિમાલય,
　　શુભ્ર-તુષાર--કિરીટિનિ......અયિ ભુવન.

પ્રથમ પ્રભાત ઉદય તવ ગગને,
પ્રથમ સામરવ તવ તપોવને,
પ્રથમ પ્રચારિત તવ વન ભવને,
　　જ્ઞાન ધર્મ કત પુણ્ય કાહિની;

ચિર કલ્યાણમયિ તુમિ ધન્ય,
દેશ વિદેશે વિતરિછો અન્ન,
જાન્હવી જમુના-વિગલિત કરૂણા,
　　પુણ્ય-પીયૂષ-સ્તન્ય વાહિની !
અયિ ભુવન-મનો-મોહિનિ !

(રવીન્દ્રનાથ ઠાકુર)

૯

રાગ ખમાજ. ધુમાળી તાલ.

જનગણમન–અધિનાયક જય હે, ભારત ભાગ્યવિધાતા,
પંજાબ, સિન્ધુ, ગુજરાત, મરાઠા, દ્રાવિડ ઉત્કલ બંગ.
વિન્ધ્ય, હિમાચલ, યમુના, ગંગા, ઉચ્છલ–જલધિતરંગ.
તવ શુભ નામે જાગે, તવ શુભ આશિષ માગે–
ગાહે તવ જયગાથા.

જનગણ–મંગલદાયક જયહે ભારત–ભાગ્ય વિધાતા
જય હે! જય હે! જય હે! જય જય જય જય હે!
અહરહ તવ આહ્વાન પ્રચારિત, સુનિ તવ ઉદાર વાણી.
હિન્દુ બૌદ્ધ શીખ જૈન પારસિક મુસલમાન ખૃસ્તાની.
પૂરવ પશ્ચિમ આસે તવ સિંહાસન પાસે
પ્રેમહાર હોય ગાઁથા,

જનગણ–ઐક્ય વિધાયક જય હે ભારત ભાગ્ય વિધાતા!
જય હે! જય હે! જય હે! જય જય જય જય હે!

પતન–અભ્યુદય બંધુર પંથા યુગ–યુગ ધાવિત યાત્રી.
તુમિ ચિરસારથિ! તવ રથ ચક્રે મુખરિત પથ દિનરાત્રિ
દારૂણ વિપ્લવ માઝે! તવ શંખધ્વનિ બાજે!
સંકટ દુઃખ તાત્રા.

જનગણ-પથપરિચાયક જય હે ! ભારત ભાગ્ય વિધાતા
જય હે ! જય હે ! જય હે ! જય જય જય જય હે !

ઘોર તિમિર ઘન નિબિડ નિશીથે પીડિત મૂર્છિત દેશે.
જાગ્રત છિલ તવ અવિચલ મંગલ નત નયને અનિમેષે,
દુઃસ્વપ્ને આતંકે ! રક્ષા કરિલે અંકે !
સ્નેહમયિ તુમિ માતા.

જનગણ-દુઃખત્રાયક જય હે ! ભારત ભાગ્ય વિધાતા
જય હે ! જય હે ! જય હે ! જય જય જય જય હે !

રાત્રિ પ્રભાતિલ ઉદિલરવિચ્છબિ પૂર્વ ઉદયગિરિ ભાલે,
ગાહે વિહંગમ પુણ્ય સમીરણ, નવજીવન રસ ઢાળે,
તવ કરૂણાઋણ રાગે ! નિદ્રિત ભારત જાગે !
તવ ચરણે નત માથા !

જય જય જય હે ! જયરાજેશ્વર. ભારત-ભાગ્ય વિધાતા
જય હે ! જય હે ! જય હે ! જય જય જય જય હે !

(રવીન્દ્રનાથ-ઠાકુર)

૯

રાગ સહાના. આદિતાલ.

સ્મર વારમ્ વારમ્ અયિ ચેતઃ
સ્મર નંદકુમારમ્ ... ... સ્મર વારમ્ વારમ્

ગોપિ કુટીર પયોઘૃત ચોરમ્
ગોકુલ વૃંદાવન સંચારમ્ ... ... સ્મર વારમ્ વારમ્

વેણુ રસામૃત ભાન વિહારમ્
વિશ્વ સ્થિતિલય હેતુ વિહારમ્ ... સ્મર વારમ્

પરમહંસ કૃત પંજર કીડમ્
પાતક ધેનુક બક સંહારમ્ ...... સ્મર વારમ્ વારમ્

૧૦

મંગલાચરણ.

સુન્દર શિવ મંગલગુણ ગાઉં ઇશ્વરા,
ત્રિભુવર ભવભયહારક, નમું મહેશ્વરા!—સુન્દર.

મધુર કુસુમ વિશે રમે ગન્ધ સુન્દરા,
કૌમુદી મુદપ્રદા, ઉષા મનોહરા,
મૃદુલકંઠ કોકિલરવ શ્રવણ સુખકરા,
સહુમાં વસતી હસતી
પ્રતિફલિતા — શી લલિતા — સુન્દરતા —
તુજ જગદ્ધરા!...સુન્દર.

વિપ્રલંભી વિષયમોહની મધુસ્વરા,
દિવ્યધામ પંથ જતાં આવી વિષધરા,
વિપથ દોરવા મથે, અહો દયાકરા!
ક્ષણ ને, હૃદયે, બળ દે,
કર—ધરી આ—પરિહરવા—મધુરરવા—
મોહનીસુરા—સુન્દર.

વિમલ સાધુ હૃદય વિશે વિપદજલધરા,
વ્યાપી ઠમે સત્ય દૃષ્ટિ ઘનતિમિરકરા,
તે સમે વિશુદ્ધ પ્રેરી જ્ઞાનરવિકરા,
કરુણા ધરીને, ફરીને,
હરી તમને, સદય મને, મનગગને
શાંતિ દે સ્થિરા...સુન્દર.

(નરસિંહરાવ)

૧૧

રાગ યમન કલ્યાણ. દાદરા તાલ.

આદિદેવ વિશ્વનાથ ભક્તનકે સદા સાર્થ,
પકડો પ્રભુ મેરો હાથ, દાસ મય તહૂંમારો ...આદિ.

પાપહરણ તેરો નામ, સુખ સ્વરૂપ પરમ ધ્યાન,
સુરનર મુનિ ધરત ધ્યાન, બેદ બચન કરત ગાન ...આદિ.

તુંહી સર્વ ગુણનિધાન ત્યાગ સજન હારો,
આદિદેવ વિશ્વનાથ ભક્તનકે સદા સાથ—
પકડો પ્રભુ મેરો હાથ, દાસ મય તહૂંમારો.

૧૨

રાગ ભૈરવી. દ્રુત એક તાલ.

અન્તર મમ વિકસિત કરો અન્તરતર હે,
નિર્મલ કરો ઉજ્જવલ કરો સુન્દર કરો હે...અન્તર.

જાગૃત કરો, ઉદ્યત કરો, નિર્ભય કરો હે,
મંગલ કરો નિરલસ નિઃસંશય કરો હે...અન્તર,

યુક્ત કરો હે સબાર સંગે, મુક્ત કરો હે બંધ,
સંચાર કરો સકલ કર્મે શાંત તોમાર છંદ...અન્તર.

ચરણપદ્મે મમ ચિત્ત નિષ્પંદિત કરો હે,
નંદિત કરો નંદિત કરો, નંદિત કરો હે...અન્તર.

રવીન્દ્રનાથ ઠાકુર

૧૩

રાગ પીલુ. તીનતાલ.

રઘુવર! તુમકો મેરી લાજ.
સદા સદા મૈં સરન તિહારી, તુમ બડે ગરીબનિવાજ.
રઘુવર !...

પતિતઉધારન બિરૂદ તિહારો, શ્રવનન સુની અવાજ,
હૌં તો પતિત પુરાતન કહિયે, પાર ઉતારો જહાજ.
રઘુવર !...

અઘ-ખંડન, દુઃખ-ભંજન જનકે, યહિ તિહારો કાજ,
તુલસિદાસ પર કિરપા કરિયે ભક્તિ દાન દેહુ આજ.
રઘુવર !...

(તુલસિદાસ)

૧૪

રાગ માંડ. તાલ ધુમાળી અથવા કેરવા

મને ચાકર રાખોજી.
ગિરધારીલાલા ચાકર રાખોજી.

ચાકર રહસૂં બાગ લગાસું નિત ઉઠી દરસન પાસૂં,
વૃન્દાવનકી કુંજ ગલિનમેં, ગોવિન્દ લીલા ગાસુંજી
મને ચાકર...

ચાકરી મેં દરશન પાઉં સુમરિન પાઉં ખરચી,
ભાવ ભગતિ જાગીરી પાઉં, તીનો બાતાં સરસી
મને ચાકર...

મોર મુકુટ પીતામ્બર સોહે ગલે બૈજંતી માલા,
વૃન્દાવન મેં ધેનુ ચરાવે મોહન મુરલીવાલા.
મને ચાકર...

ઉંચે ઉંચે મહેલ બનાઉં, બિચ બિચ રાખૂં બારી
સાંવરિયાકે દરશન પાઉં પહિર કુસુંબી સારી.
મને ચાકર...

જોગી આયા જોગ કરનકું તપ કરને સન્યાસી,
હરિ ભજનકું સાધુ આયા વૃન્દાવન કે વાસી.
મને ચાકર...

મીરાં કે પ્રભુ ગહિર ગંભીરા હૃદય રહોજી ધીરા,
આધી રાત પ્રભુ દરસન દીન્હો જુમનાજી કે તીરા.

મને ચાકર...

ગીત સંગીત

ગીત સંગીત

૧૫

રાગ ભેરવી. તીન તાલ.

મંગલ મંદિર ખોલો
દયામય! મંગલ મંદિર ખોલો.

જીવનવન અતિ વેગ વટાવ્યું,
દ્વાર ઉભો શિશુ ભોળો;
તિમિર ગયું ને જ્યોતિ પ્રકાશ્યો,
શિશુને ઉરમાં લ્યો લ્યો.
દયામય!...

નામ મધુર તમ રટ્યો નિરંતર
શિશુ સહ પ્રેમે બોલો;
દિવ્ય તૃષાતુર આવ્યો બાલક,
પ્રેમ અમીરસ ઢોળો.
દયામય!...

(નરસિંહરાવ)

૧૬

રાગ ભૈરવી ત્રિતાલ.

એકજ દે ચીનગારી મહાનલ ! એકજ દે ચીનગારી.
ચકમક લોઢું ઘસતાં ઘસતાં ખરચી જીંદગી સારી,
જામગરીમાં તણખો ન પડ્યો ન ફળી મહેનત મારી.
ચાંદો સળગ્યો સૂરજ સળગ્યો સળગી આભ અટારી,
ના સળગી એક સગડી મારી વાત વિપતની ભારી.
ઠંડીમાં મુજ કાયા થથરે ખુટી ધીરજ મારી,
વિશ્વાનલ! હું અધિક ન માગું, માગું એક ચીનગારી.

(હરિહર ભટ્ટ.)

૧૭

રાગ યમન કલ્યાણ. દાદરાતાલ.

જય ભારત ભૂમિકો, શત જય ભારત ભૂમિકો, જય, જય, જય, (૨)
દેશકે લીયે મરેંગે, હમ કીસીસે કયોં ડરેંગે (૨)
પ્રાણ પ્રેમસે ભરે હમ ... ... જય ભારત ભૂમિકો.
હુવા હય દાસ સ્વપ્નભંગ, નાચ ઉઠત સકલ અંગ; (૨)
પ્રેમકા ધ્વજા ધરે હમ ... ... જય ભારત ભૂમિકો.
ચુમ્બ તેરે પદમ ચરણ, ભુલ જાવે દુઃખ મરણ; (૨)
ત્યાગ કર તુઝે મરે હમ ... ... જય ભારત ભૂમિકો.
નત કર સર તેરે આગે, મનમેં અમર જ્યોતિ જાગે; (૨)
માતૃચરણકો સ્મરે હમ ... ... જય ભારત ભૂમિકો,

(હરેન્દ્રનાથ-ચટ્ટોપાધ્યાય)

૧૮

રાગ આસામાંડ **ઝપતાલ.**

અખિલ બ્રહ્માંડમાં એક તું શ્રી હરિ !
જૂજવે રૂપે અનંત ભાસે,
દેહમાં દેવ તું તેજમાં તત્વ તું,
શૂન્યમાં શબ્દ થઇ વેદવાસે......અખિલ.

પવન તું, પાણી તું, ભૂમિ તું, ભૂધરા !
વૃક્ષ થઇ ફૂલી રહ્યો આકાશે,
વિવિધ રચના કરી અનેક રસ લાવીને
શિવ થકી જીવ થયો એજ આશે......અખિલ.

વેદ તો એમ વદે શ્રુતિ સ્મૃતિ સાખ દે,
કનક કુંડલ વિષે ભેદ ન્હોયે,
ઘાટ ઘડયા પછી નામ રૂપ જૂજવાં
અંતે તો હેમનું હેમ હોયે......અખિલ.

વૃક્ષમાં બીજ તું, બીજમાં વૃક્ષ તું,
જોઉં પટન્તરો એજ પાશે,
ભણે **નરસૈંયો** એ મન તણી શોધના,
પ્રીત કરૂં પ્રેમથી પ્રગટ થાશે......અખિલ.

૧૯

રાગ. ખમાજ—ધુમાળી

વૈષ્ણવ જન તો તેને કહીએ જે પીડ પરાઇ જાણેરે,
પર દુઃખે ઉપકાર કરે તોયે, મન અભિમાન ન આણેરે. ૧

સકળ લોકમાં સહુને વંદે નિંદા ન કરે કેનીરે,
વાચ કાછ મન નિશ્ચળ રાખે, ધન ધન જનની તેનીરે. ૨

સમદૃષ્ટિ ને તૃષ્ણા ત્યાગી પરસ્ત્રી જેને માતરે,
જિવ્હા થકી અસત્ય ન બોલે પરધન નવ ઝાલે હાથરે. ૩

મોહ માયા વ્યાપે નહિ જેને દૃઢ વૈરાગ્ય જેના મનમાંરે,
રામનામ શું તાળી લાગી, સકલ તીરથ તેના તનમાંરે. ૪

વણ લોભીને કપટ રહિત છે, કામ ક્રોધ નિવાર્યારે,
ભણે નરસૈંયો તેનું દર્શન કરતાં કુળ એકોતેર તાર્યારે. ૫

૨૦

રાગ સોહિની. ઝપતાલ.

હે નાથ નિજરૂપ હમકો દિખાવો; (૨)
તુમ પાસ આવેં યા હમકો બુલાઓ—હે નાથ !
વ્રજચંદ્ર છબિયેન ઘનશ્યામમેં અબ,
જ્યોત્સ્ના દિખાવો, સુધાકો બહાવો—હે નાથ !
પુષ્પોકો અપની હસિ દાન દેકર,
કુછ તુમ હસો, કુછ મુઝભી હસાઓ—હે નાથ !

૨૧

રાગ સારંગ. ત્રિતાલ.

ભયો પ્રભાત દિશા પ્રાચીને. (૨)
સાજ્યો અનુપમ સાજ. (૨) ભયો પ્રભાત.
મિત્ર રાજવી ઉદય ભયો, પુલકિત વસુધા આજ—
મન્દ, સુગન્ધ વાયુ ડોલત, આનંદિત ખગવૃન્દ,
સહકી, ચહકી, સબ સુમધુર સ્વરસે, વાત મંગલચંદ-
ભયો પ્રભાત

સ્નિગ્ધ પ્રફુલ્લિત કુસુમિત તરૂવર દિનકર કિરણન ચૂમિ,
સુમન સમર્પણ કરી કરી ગાવત ફરત સુખી મ્હે ઝૂમી—
ભયો પ્રભાત.

અગમ માર્ગકો સુગમ કરન પ્રભુ પ્રગટ ભયો દિનરાત,
મિત્રદેવ નવજીવન દાયક દીપક જનહિત કાજ-—
ભયો પ્રભાત.

૨૨

રાગ સહુના. ઝપતાલ.

ભારત મા ! તેરી જય, તેરી જય હો ! (૨)
બેઠીકી જન જન્મ વીણા ખીલાયા હો—ભારત મા.

આવે પુનર કૃષ્ણ દેખે દશા તેરી,
સરિતા સરો મેં ભી બહતા પ્રલય હો—ભારત મા.

અમ્મા કા સંકલ્પ પૂરા કરે ઇશ,
શ્રી કૃષ્ણ ભગવંત ફીર ભી ઉદય હો—ભારત મા.

કહતા કલીલા કી હિન્દુ મુસલ્મીન,
બોલો સભી માત રીઝે હો જય હો—ભારત મા.

૨૩

બાઉલગીત. **તાલ દાદરા.**

તારી જો હાંક સુણી કોઇ ના આવે
તો એકલો જાને રે!
એકલો જાને, એકલો જાને,
એકલો જાને રે।......તારી.

જો સૌનાં મ્હોં સીવાય...
ઓરે ઓરે ઓ અભાગી!
સૌનાં મ્હોં સીવાય.
જ્યારે સૌએ બેસે મ્હોં ફેરવી,
સૌએ ડરી જાય,
ત્યારે હૈયું ખોલી,
અરે તું મ્હોં મુકી તારા મનનું ગાણું
એકલો ગાને રે!......તારી.

જો સૌએ પાછાં જાય...
ઓરે ઓરે ઓ અભાગી!
સૌએ પાછાં જાય;
જ્યારે રણવગડે નીસગ્વા ટાણે,
સૌ ખૂણે સંતાય,
ત્યારે કાંટા-રાને,
તો તારે લોહીની ગળતે ચરણે ભાઇ
એકલો ધાને રે!......તારી.

જ્યારે દીવો ના ધરે કોઇ,
એરે એરે એ અભાગી!
દીવો ના ધરે કોઇ.

જ્યારે ઘનઘોર તુફાની રાતે
બાર વાસે તને જાઇ—
ત્યારે આભની વીજે—
તું સળગી જઇ સૌનો દીવો
એકલો થાને રે!......તારી.

તારી જો હાંક સુણી કોઇ ના આવે—
તો એકલો જાને રે!
એકલો જાને, એકલો જાને,
એકલો જાને રે!......તારી.

(રવીન્દ્રનાથ ઠાકુર)

૨૪

રાગ ખમાજ દાદરા તાલ

તૂહી નાથ હમારા સ્વામી, તૂહી અન્તર્યામી હૈ;
તૂહી સકલ ગુણોં કા સાગરં, તૂહી ન્યાયી નામી હૈ;...તૂહી
માત પિતા ભાઇ ગુરૂ જનકા, હમ પૂરા સત્કાર કરેં,
ઉનકી આજ્ઞા-પાલનમેં પ્રભુ, કભી નહી ઇન્કાર કરેં...તૂહી.
સત્ય માર્ગ પર ચલનેમેં હમ, કભી નહીં ઘબરાજાવેં,
પરમ પિતા તેરે હમ બાલક, ઐસા આત્મિક બલ પાવેં...તૂહી.
અનરથ કારી આલસે હમ, કભી પ્રભો ફટકે નહિપાસ,
પઢનેમેં હમ કરે પરિશ્રમ, અવ્વલ દર્જે મેં હો પાસ...તૂહી.
ખૂબ હમારે વિદ્યાલયકા, હમસે નાથ બઢે સન્માન,
સભી ઠૌર સબસે અચ્છા વહ કહલાવે વિદ્યાકા સ્થાન—તૂહી.
અન જાને જો દોષ કિયે હોં, ઉનકો નાથ ક્ષમા કરીએ,
આગેસે ફિર કરે નવૈસા ઐસ ચેત હિયે ભરિયે...તૂહી.

૨૫

રાગ ભૂપાલી. **ત્રિતાલ.**

શુરૂ હુવા હય જંગ હમારા, શુરૂ હુવા હય જંગ—
યુદ્ધ કરેંગે શુદ્ધ મરેંગે નરનારી એક સંગ. હમારા શુરૂ.

ચલાવો લાઠી, ચલાવો ડંડા, ઉડાયેંગે હમ અપના ઝંડા,
રક્ત હમારા નહિ હય ઠંડા, બલ્કે અગ્નિ તરંગ—હમારા.

આજ ગગનમેં જયકી લાલી, દેશ પુકાર બડી મતવાલી,
દશદિશ ગુંજત હય જય તાલી, ગુંજત મૃત્યુ મૃદંગ—હમારા.

ભારતકો હમ બચાને વાલે, શૌર જગતમેં મચાનેવાલે,
આત્મ શક્તિસે નમાનેવાલે, વિષમય શ્વેત ભૂજંગ—હમારા.

હરીન્દ્રનાથ-ચટ્ટોપાધ્યાય.

૨૬

રાગ દેશકાર **એકતાલ.**

રાષ્ટ્રગગનકી દિવ્યજ્યોતિ રાષ્ટ્રીય પતાકા નમો નમો,
ભારત જનનીકે ગૌરવકી અવિચલ શાખા નમો નમો,...

કરમેં લેકર ઇસે શૂરમા તીસ કોટિ ભારત સંતાન,
હસતે હસતે માતૃભૂમિકે ચરણોપર હોંગે બલિદાન;
હો ઘોષિત નિર્ભીક વિશ્વમેં તરલ તિરંગા નવલ નિશાન,
વીર હૃદય ખિલ ઉઠે મારલે ભારતીય ક્ષણમેં મૈદાન:
નસનસમેં વ્યાપ્ત ચરિત શૂરમા શિવકા નમો નમો,
રાષ્ટ્રગગનકી...

નવયુવકોં સ્વાતંત્ર્ય સમરમેં નવજીવન સંચાર કરો,
શસ્ત્ર અહિંસાસે દલકર દાસતા દુર્ગકો ક્ષાર કરો;
શાંતિ–ક્રાંતિ–યુગમેં હે વીરો જીવનસુમન નિસાર કરો,
ઉંચે સ્વરસે એક સાથ જનનીકી જય જયકાર કરો;
શક્તિ દેખકર શત્રુ શિબિરમેં મચે સનાકા નમો નમો,
રાષ્ટ્રગગનકી...

ઉચ્ચ હિમાલયકી ચોટીપર જાકર ઇસે ઉડાયેંગે,
વિશ્વ વિજયિની રાષ્ટ્રપતાકાકા ગૌરવ ફહારાયેંગે;
સમરાંગણમેં લાલલાડલેં લાખો બલિ બલિ જાયેંગે,
સબસે ઉંચા રહે ન ઇસકો નીચે કભી ઝુકાયેંગે;
ગુંજે સ્વર સંસાર સિન્ધુમેં સ્વતંત્રતાકા નમો નમો,

રાષ્ટ્રગગનકી...

૨૭

રાગ યમન કલ્યાણ. **દાદરા તાલ.**

ધન્ય જનનિ જન્મભૂમિ ધન્ય ભારતવર્ષ દેશ,
ક્યોં માતા તેરા મન મલિન, ક્યોં માતા તેરે રૂખે કેશ,
સેજ ધૂલકી ગદ્દી ક્યોં,
ક્યા હૈ તીસ કોટિ સુત એક સ્વર જબ કહે હમારા દેશ!
કૈસે દુઃખ! કૈસે શોક!
કૈસે લજ્જા! કૈસે કલેશ!
ધન્ય જનનિ જન્મભૂમિ ધન્ય ભારતવર્ષ દેશ.

યોદ્ધા જાયે અર્જુનસે! દાનિ કર્ણસે મહાન!
યોગિરાજ કૃષ્ણ જૈસે, જગત કરત યશ બખાન
ધીર, વીર
નીતિ નિપુણ જાયે અગણિત નરેશ,
વંશજ હમ જિયત ઉનક, માતા તુઝકો કૈસે કલેશ,
કૈસે દુઃખ! કૈસે લજ્જા!
કૈસે શોક! કૈસે કલેશ!
ધન્ય જનનિ જન્મભૂમિ ધન્ય ભારતવર્ષ દેશ.

ઉપજે જહાં બુદ્ધદેવ ખોલને કાં મોક્ષદ્વાર,
શીખ અજહું વ્યાપિ જગત નવત સિર નર અપાર,
અશોક જિનકા સુયશ છાયા સિંધુસે ગાંધાર શેષ,
તુંહિ નહિ માતા ઉનકી જનનિ,
તુંહિ નહિ માતા ઉનકા દેશ.

કૈસે દુઃખ! કૈસે શોક!
કૈસે લજ્જા! કૈસે ક્લેશ!
ધન્ય જનનિ જન્મભૂમિ! ધન્ય ભારતવર્ષ દેશ!

યદ્યપિ તોરિ દિવ્ય કાંતિ મલિન હો ગઇ હૈ,
ચૌદિશિ ઘનઘોર ઘટા યુદ્ધકિ છાઇ હૈ,
આજ હમ મિટાએંગે મા તેરિ કાલિમા!
હૈ મનુષ્ય નહિં તો મેષ.
સાધન મમ ધન્ય જનનિ! ધન્ય ભારતવર્ષ દેશ!

કૈસે દુઃખ! કૈસે શોક!
કૈસે લજ્જા! કૈસે ક્લેશ!
ધન્ય જનનિ જન્મભૂમિ! ધન્ય ભારતવર્ષ દેશ!

(દ્વિજેન્દ્રલાલ રાયના બંગાળીપરથી અનુવાદ.)

૨૮

રાગ ભૈરવી. કેરવા તાલ.

મઝધાર મેં નૈયા ડોલી રહી. (૨)
કોઉ સંગ સહાય ન સુઝત, કોઉ પકરત પતવાર નહી—
મઝધાર.

રાત અંધેરી ભયાવનિ લાગત, ઘોર ઘટા ઘિરિ આયો,
ચહુંદિશિ નિરૂત્સાહ આલસકર દલબાદલ સમ છાયો—
મઝધાર.

ઘોર દમન અન્યાય આદિકર ઉમડિ રહ્યો તૂફાન,
સબકર મતિગતિ લુપ્ત ભઇ, અબ રહ્યો નહિ કછુ જ્ઞાન—
મઝધાર.

મારગ દર્શક મન્ત્ર આજ હા, શત્રુનને લૈ લીન્હો,
ભયો દિશાભ્રમ પન્થ હૈરાન્યૌ, હાય, દૈવકા કીન્હો—
મઝધાર.

માંઝી સબનાયક બિનુ વ્યાકુલ, ભયો મતિ ભ્રમ સબહીકો,
ભિન્ન ભિન્ન સબ પન્થ બતાવત, જાહિ લાગત જો નીકો—
મઝધાર.

તીસ કોટિ યાત્રિનકી નૈયા ડૂબિ રહી મઝધાર,
આજ એક મોહન બિન યાકો કૌન લગાવે પાર—
મઝધાર.

મોહન નિજ બલ દેઇ સબન કહે, પન્થ દિખાવહુ પ્યારે
જામેં હિન્દ દેશકી નૈયા યહિ લગિ જાય કિનારે—
મઝધાર.

(મનોરંજન પ્રસાદ)

૨૯

બોલે ઝીણા મોર

સોરઠ રાગિણી. તીન તાલ

રાજા ! તારા ડુંગરિયા પર બોલે ઝીણા મોર !
મોર જો બોલે ! બપૈયા જો બોલે !
કોયલ કરે કલશોર—રે—કલશોર
માઝમ રાતમાં બીજલડી ચમકે !
છાઇ ઘટા ઘનઘોર—રે—ઘનઘોર
બાઇ મીરાં—કહે પ્રભુ ગિરિધરના ગુણ
તું તો મારા ચિત્તડાનો ચોરરે—ચિત્તચોર

૩૦

બાલક અને ફુલ.

નાનાં નાનાં બાલકો ને નાનાં નાનાં ફુલ,
એ વ્હાલા કોઇ કહેશો કે કોનાં વધૂ મૂલ.

નાનાં નાનાં બાલકો આશા કિરણનાં કુળ,
નાનાં નાનાં ફુલડાં તો રૂમઝુમતાં રસમૂળ.

નાનાં નાનાં બાળકોનાં હસવાં ઉર, ઉછાળ,
નાનાં નાનાં ફુલડાંના લલિત મધુરા ઢાળ.

નાનાં નાનાં બાળકો નવરંગી બાલવસંત,
નાનાં નાનાં ફુલડાં તો સોળ કળાયલ ચન્દ્ર.

નાનાં નાનાં બાળકોને નાનાં નાનાં ફુલ,
એ ! વ્હાલાં ! બસ કહો બનુંકયમ તમને અનુકુળ ?

લલિત

૩૧

જય સ્વદેશ !

જય સ્વદેશ ! જય સ્વરાજ્ય !
જય પ્રભુ ! પ્રજા ! સમાજ !
ઉજ્વલ પરમાત્મરાજ્ય !
સર્વ હિતભર્યું સામ્રાજ્ય !
સ્વેચ્છાનું સ્વસ્થ રાજ્ય !
જય સ્વદેશ ! જય સ્વરાજ્ય !

અંતરે એક જ અવાજ;
એકાદેશઃ એક સાધ્યઃ
જન્મદેશ જીવિત તાજ !
જય સ્વદેશ ! જય સ્વરાજ્ય

દેશ દાઝઃ દેશ કાજ;
દેશ બંધુતાની લાજઃ
પ્રેરો પ્રભુ ! દેશ આજ !

લલિત

૩૨

જય જગદીશ હરે
(વિહારી—તીનતાલ)

જય જગદીશ હરે........
ભક્તજનોકા સંકટ છિનમેં દૂર કરે.
જો ધ્યાવે ફલ પાવે દુઃખ બિનસે મનકા
સુખ સંપત્તિગૃહ આવે કષ્ટ મિટે તનકા, જય...

માતા પિતા તુમ મેરે શરણ ગ્રહૂં કિસકી
તુમ બિન ઔર ન દૂજા આસ કરૂં જીસકી જય...

તુમ પૂરાણ પરમાત્મા તુમ અંતરયામી
પરબ્રહ્મ પરમેશ્વર તુમ સબકા સ્વામી જય...

તુમ કૃપા કરૂણા કે સાગર તુમ પાલન કરતા
મૈ મૂરખ ખલ કામી કૃપા કરો ભરતા જય...

તુમ હો એક અગોચર સબકે પ્રાણપતિ
કિસબિધ મિલૂ ગુસાઇ તુમકો મૈ કુમતી જય...

દીન બંધો દુખ હરતા, ઠાકુર તુમ મેરો
અપનો હાથ ઉઠાવો, દ્વાર પર્યો તેરો જય...

વિષય વિકાર મિટાવો, પાપ હરો દેવા
શ્રદ્ધા ભકિત બઢાઓ સંતનકી સેવા જય...

33

બાળગીત.

હું નહિ જાઉં રે, હું નહિ જાઉં રે
ગાવડી ચારવાને જશોદા માવડી
મને વ્હેલો ઉઠી જગાડે છે
મને ટાઢે તે પાણીએ ન્હવડાવે
મને ટાઢો તે રોટલો ખવરાવે
...હું નહિ.

ત્યાં તો પહાડ પર્વત બહુ મોટા છે
ત્યાં તો વાઘ વરૂનો બહુ બી છે
...હું નહિ.

મને કાળીઓ કાળીઓ સૌ કહે છે
મને ગોવાળીઆ બહુ દુઃખ દે છે
...હું નહિ.

૩૪

આગગીત.

સાહેલડી સુખીયારી રે
ચાલો પાણી ભરવા પાણીયારી.

માથે ઇંઢોણી સખી સરખાં થપ મુકીએ
ચંચળ ચતુરા ચાલી રે
ચાલો પાણી ભરવા પાણીયારી—સાહેલડી.

દોરી રસીલી હાથે વીંટી લો સજની
સીંચો કુવાના પાણી રે
ચાલો પાણી ભરવા પાણીયારી—સાહેલડી.

બેડું ચઢાવી શીરે સુંદરીઓ શોભતી
ગાગર કમર પર ધારી રે—ર
ચાલો પાણી ભરવા પાણીયારી—સાહેલડી.

ઝાંઝરનો ઝમકાર જુઓ સજની
વિંચકી ઘુંઘટ તાણી રે
ચાલો પાણી ભરવા પાણીયારી—સાહેલડી.

